Horváth Péter

Háromnapos Északi

(Sarkadi Imre emlékének)

Szeles idő volt, második napja fújt a Háromnapos Északi. A parton így hívták a hidegfronttal északról vagy északnyugatról a tóra érkező viharos szelet. Három napon át tépázta a parti fákat, felborogatta a vízen rekedt evezős csónakokat és kis vitorlásokat. Ha fekete felhőgerendája megjelent az északi part dombjai fölött, ajánlatos volt sürgősen kikötőbe menekülni. Ritkábban, de előfordul, hogy a semmiből csapott le a tóra, és kéken ragyogó, felhőtlen ég alatt garázdálkodott a napsütötte vízen.

Ilyen ritka, napfényes vihar grasszált a tavon azon az őszi délutánon is, amikor Nándor a partra érkezett. Negyvenedik születésnapját készült megünnepelni nemrég megszerzett vitorláshajója fedélzetén.

A kajütös kishajó koratavasszal érkezett a kikötőbe egy lerobbant, ócska utánfutón. Sokáig leponyvázva állt a parton. A ponyván szakadt kartonlap hirdette, hogy eladó. Nándor akkor már harmadik éve járt nyaranta a kikötőbe. Rendszerint már húsvét előtt megjelent, hogy segítsen a kikötőparancsnoknak beindítani a szezont. Összegereblyézte a zsendülő gyepet borító faleveleket és a szél által levert, száraz gallyakat. Gyökérkefével tisztára sikálta a daruzásra váró hajók fenekét. A munka végeztével bebújt az újonnan jött vitorlás ponyvája alá, belesett a sárga kajütablakon. Odabent aranyfényben derengett a lepedőnyi hajószalon. Kis szekrényeinek ajtaját nádfonat fedte, ágyként is szolgáló ülések vették körül a felhajtható, mahagóni asztallapot. A kajüt elülső oldalán ovális ajtónyílás mögött kis orrkabin sötétlett. Bár a hajó csupán két méter széles és hat méter hosszú volt, Nándor azonnal beleszeretett. Ideális tavi túravitorlás, jól felszerelve akár a tengeren is lehetne vitorlázni vele.

Kölcsönzött hajókon szerezte szerény vitorlázó tudását, s mivel a kikötőparancsnak két kiadó jolléja is volt, rendszeresen segített neki a hajódarunál, átfestette a régi stég korhadó deszkapalánkjait, rendet rakott a fészerben tárolt evezők, tartalék kötelek és szerszámok között. A kikötőkapitány cserébe féláron adta kölcsön neki az egyik öreg, kiadó túrajolléját.

A kapitány jó pár évvel idősebb volt nála, sokáig kereskedelmi teherhajók hivatásos tisztjeként járta a tengereket. Miután leszerelt, kibérelte és sikerrel működtette a tó legkisebb magánkikötőjét. Azt tervezte,

néhány év múlva körbevitorlázza a Földet, egyedül. Nándor is hasonló álmokat dédelgetett.

– Szembe szállni a vak elemekkel, és legyőzni az óceánt!

István szerint – így hívták a kapitányt – a hajózás emberpróbáló tudomány, csak a gyakorlatlan mazsolák gondolják, hogy csupa móka és kacagás.

– A tengert tisztelni kell – mondta –, legyőzni pedig csak önmagadat. De ahhoz előbb tudnod kellene, hogy valójában ki vagy.

Nándor megmosolyogta a háta mögött.

A parancsnok aggályosan ellenőrzött minden kötélcsomót, feltekert vitorlát, laza kikötőkötelet.

– A víz megöl, ha nem tiszteled – mondogatta –, de életben tart, ha elfogadod, hogy ugyanabból az anyagból vagyunk.

A kikötő kis öblét magas jegenyék óvták a dombháton lezúduló vihartól. A fák fenyegetőn zúgva hajladoztak, de árnyékukban nem érződött a vihar igazi ereje. A kikötőt északkeletről védő sovánka nádnyelv is lefékezte a vad szelet, csak a nádas szűk nyiladékain tudott befújni a bójákon álló hajók közé, hogy fütyülni tanítsa az árbócköteleket.

Nándor kinyitotta a parton láncra fűzött bocicsónakja lakatját. A nyár végén jutott hozzá, szerencsés alkalmi vétel volt. A kapitány próbálta lebeszélni a vásárlásról, mondván, az eladó nem véletlenül kínálja olcsón, túl könnyű és túl magas az oldala, erős szélben könnyen felborul. N. nem hallgatott rá, pedig István hasznos tanácsokkal segítette már a vitorlás megvételénél is.

– A hajó nem rossz, de vigyázz a két kölyökkel – intette. – A szemük se áll jól.

Huszonéves srácok voltak.

Egyikük lengyel egyetemistának mondta magát.

– Egy lengyel csajjal hozattuk Magyarországra a teknőt – magyarázta. – Ide jött férjhez, így nem kellett érte vámot fizetnie. – Egy kézzel teleírt papírlapot lobogtatott. – Ideadod a pénzt, mi a csaj nevében aláírjuk a szerződést, és már fel is szedheted a horgonyt.

Hatszázötvenezer forintot kértek a hajóért, félévi fizetését. Attól tartott, hogy kicsalják a pénzét, és bottal ütheti a nyomukat. A kapitány tanácsára ragaszkodott hozzá, hogy személyesen a lengyel nővel kösse meg az üzletet.

A fiúk kinevették.

– Azt hiszed, átverünk?

Méregdrága, piros sportkocsijukon utaztak a messzi faluba, ahol a lengyel nő lakott. Nándor az autó tenyérnyi hátsó ülésén kuporgott, ölében szorongatta a vételárat rejtő hátizsákját.

– Hiába ölelgeted! – ugratták a kölykök. – Lekanyarodunk egy mellékútra, leütünk, elvesszük a pénzed, és kidobunk egy erdőben. Bárki keresne, nem találna rád. A rendszámtáblánk hamis.

Szorongva bámulta az út mellett robogó fákat.

– Sokan keresnének – mondta.

Aztán arra gondolt, talán nem is volnának sokan. Szülei korán meghaltak, nyolcéves korától a nagyanyja nevelte. Igazi barátja sosem volt. A nyurga, szőke nők közül, akiket hajkurászott, aligha emlékszik rá egyik is.

Órák múltán érkeztek a távoli zsákfaluba. A tulajdonosnő lengyelül vitázott a fiúkkal valamin, amiből ő egy szót se értett. A nő végül mégis aláírta a szerződést, a pénz felét leszámolta a fiúknak. Mire két nap múlva kibontotta hajóját a ponyva alól, a színes hátszélvitorla hiányzott a leltár szerinti felszerelési tárgyak közül. Szűkszavú esemesben tudatták vele a fiúk, hogy ők vitték el a vásznat, ez volt a „közvetítési díj", amit a lengyel nő felajánlott nekik.

– Ócska kis szélhámosok... – Igazság szerint irigyelte őket. A tojáshéj még a fenekükön, de már piros Mazdával furikáznak, míg neki csak egy használt Skodára futja, és három évébe telt, amíg összekuporgatta a hajóra gyűjtött összeget.

Vízre lökte a billenékeny, piros műanyag csónakot. Beledobta a hátizsákját, és visszament az evezőkért a fészerbe. Csak egy pádlinak nevezett rövid faevezőt talált a párevezők helyén. Talán valamelyik sporttárs vette kölcsön őket? Visszaballagott a partra. Egyik hajón se látott embert. Szerdai nap volt, őszi hétköznapokon már kevesen jártak a vízen.

Mazsolák, gondolta, ilyenkor a legszebb a tó.

A stéghez vontatta a bocicsónakot, óvatosan beleereszkedett. Nem úgy evezett, ahogyan István tanította neki, nem a csónak orrába ült, hogy a pádlit mélyen a vízbe forgatva hajtsa előre a bocit. A csónak aljának közepén térdelt, s hol az egyik, hol a másik oldalon merítette vízbe a rövid faevezőt.

A csónak cikkcakkban ficánkolt alatta.

Hajója a parttól számított utolsó előtti bóján forgolódott. Lengyel gyártmány volt, lassú, de kényelmes, még egy konyhasaroknak is jutott benne hely. Alig ötven métert kell még odáig eveznie. A szalonban kibontja a magával hozott ünnepi bort, és a kockpitban elnyúlva, lassan

kortyolgatva bámulja majd a felhőtlen eget. Ha másnapra elcsitul a vihar, felvonja a vásznakat, és a friss, kifújt szélben meg sem áll Tihanyig.

Már karnyújtásra volt a hajótól, amikor a nád nyiladékán besüvítő szél elfordította alatta a csónakot, és tovább sodorta a nyílt víz felé. Teljes erejével csapkodott az evezővel. Kifulladt mire nagy nehezen sikerült elkapnia az utolsó, árva bója vasnyelét.

A szél sivítva ostorozta körötte a vizet. A bója vasát markoló ujjai zsibbadni kezdtek. Kezet váltott. Újabb pöff csapott le a csónakra; cibálta, rángatta tovább. Ha elfogy az ereje, és elengedi a bóját, a vihar pillanatokon belül vízközépre sodorja, a könnyű csónak ott biztosan leveti magáról vagy felborul alatta. Széllel szemben nem volna képes partra úszni, a víz ilyenkor már jéghideg. István szerint a hullámpermetben amúgy sem lehet lélegzethez jutni. Még a jó úszók is megfulladnának egy ilyen ostoba viharban. Nem a vihar az ostoba, hanem te vagy az, mondaná a kikötőparancsnok, és igaza volna.

Segítségért kellene kiáltania?

Nevetséges, gondolta.

– Kinek kiáltoznék? Sehol egy lélek.

Elkeseredetten szorította a bója hideg vasát.

Izmai lüktetve sajogtak.

– Segítség...? – Inkább lehelte, mintsem kimondta.

Csak egy jó perc múltán kezdett torkaszakadtából üvölteni.

– Segítség! Halló!

Hamar berekedt.

A lány alacsony volt és kövér. N. barátjához állított be a romkocsmába egy este azzal, hogy nincs hol aludnia. Mikor történt ez? Húsz évvel ezelőtt? A haver akkor már régen új nőnél lakott.

– Hozzá mégse vihetlek, aranymadaram – mondta a lánynak. – Ha csak azt nem mondjuk – fordult N.-hez vigyorogva – hogy a te csajod.

– Azt se tudom, hogy hívják – felelte N.

Odakint zuhogott a hó.

Részegen caplattak az éjszakában.

A kapu előtt a haver megkérdezte:

– Na, mi lesz? Jöttök, vagy maradtok?

N. a nagyanyjánál lakott akkoriban, tudta, hogy oda nem állíthat be egy lánnyal, akinek még a nevét se tudja.

– Jövünk – határozott.

– Köszönöm. – A lány józan volt és nem volt nagykabátja. Térdig érő, lila pulóverjén megült a hó.

A haver nőjének egyszobás lakásában pirosra festett galérián terpeszkedett a dupla ágyuk. Odalent a szobában csak egy keskeny dikó árválkodott.

– Ott megaludhat a barátod – szólt le az asszony a galériáról.

A haver felmászott hozzá, ledobott nekik egy pokrócot meg egy díványpárnát, aztán eloltotta a villanyt.

– Vedd le a ruhádat – mondta Nándor a lánynak.

– Nem akarom – felelte a lány.

– Nem kell, hogy összevizezz. – Gatyára vetkezett, lefeküdt, magára húzta a pokrócot. A sötétben hallotta, hogy a lány mégis vetkőzni kezd.

Kövér, mint egy jegesmedve, gondolta Nándor.

Örülhet, ha megbaszom.

– Adsz egy kis helyet? – A lány ázott hajának illata keveredett kettejük kipárolgásának szagával. – Ne! – kérte. – Nem akarom.

Aztán mégis megtörtént.

Félálomban befúrta arcát a nagyszemű, fehér keblek közé, és azonnal elaludt. Hajnalban arra ébredt, hogy a lány felöltözve kuporog a dikó mellett a rongyszőnyegen, és őt nézi a hajnali derengésben.

– Mi van? – mordult rá. – Ne mondd, hogy soha nem csináltad még!

A lány hosszú percekig hallgatott.

Végül azt mondta:

– Áldjon meg az isten!

Nem értette, miért mondta neki ezt a lány. Mielőtt bármit válaszolhatott volna, a lány kiment a szobából. Nándor hallotta még, ahogy beteszi a bejárati ajtót maga mögött.

– Áldjon meg az isten... – Ezt hallotta most az üvöltő szélben, ahogy felrémlett előtte a kövér lány arca. De miért?... Miért?! Olyan ócska figurának gondolt, akinek szüksége van a nemlétező isten áldására?

Maradék erejét összeszedve még egyszer, torkaszakadtából felüvöltött.

– Bocsánat...! Valaki...! Meghalok...

A tomboló szélzúgásban mintha valami berregett volna.

– Kérem...! – nyüszített.

A nádast megkerülve motorcsónak kanyarodott az öbölbe a szomszédos kikötő felől. Két overallos öreglegény ült a motorosban.

– Maga üvöltözik itt? – kérdezte az idősebb, ahogy mellé kanyarodtak.

Képtelen volt megszólalni.

– Mázlija van! – mondta a fiatalabb. – Már éppen haza indultunk... Mit akar? Kivigyük a partra?

– Köszönöm – nyögte. – Csak ide, a hajómhoz.

Reszketve bemászott a kajütbe, kicibálta hátizsákjából a magával hozott ünnepi bort, az ujjával benyomta a dugót.

– Micsoda mázlista vagyok...

Odakint sötétedett.

– De hogy miért pont az a medvenő...?

A kabintetőn dobolni kezdett az eső.

Az utolsó cseppig kiitta a bort, ledőlt a kabinágyra, egyhuzamban húsz órát aludt. Másnapra elvonult a vihar, reggel hétágra sütött az őszi nap. A tükörsima vízen gágogó kacsák úszkáltak a hajó körül.

A Háromnapos Északinak nyoma sem volt.